

**Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova**

Br: 6/4-900/23-3745-9

Podgorica, 5. oktobar 2023.

PLATFORMA

***za učešće predsjednika Vlade Crne Gore dr Dritana Abazovića na Samitu Berlinskog procesa,
Tirana, Republika Albanija, 16. oktobar 2023.***

Predsjednik Vlade Crne Gore dr Dritan Abazović će, na poziv predsjednika Vlade R. Albanije Edija Rame, učestvovati na Samitu Berlinskog procesa, koji se održava u Tirani, Republika Albanija, 16. oktobra 2023. godine.

Ovogodišnji Samit, deseti po redu, koji se po prvi put organizuje u regionu zapadnog Balkana, fokusiraće se na napretke, izazove i perspektive regionalne integracije zapadnog Balkana u kontekstu aktuelnih dešavanja. Takođe će se govoriti o benefitima koje države ZB mogu imati kroz evropske mehanizme i programe, koji predstavljaju ključ evropske strateške autonomije na globalnom nivou.

Albanija je ove godine predsjedavajuća inicijativi Berlinski proces.

Opšte informacije

Berlinski proces je regionalna inicijativa koja je pokrenuta 2014. godine, s ciljem ubrzanja integracionog procesa zemalja u regionu zapadnog Balkana, kroz intenzivan razvoj multilateralnih odnosa sa državama članicama Evropske unije. Zasniva se na šest ključnih oblasti: vladavina prava, bezbjednost i migracije, povezanost, regionalna saradnja i dobrosusjedski odnosi, digitalna agenda i socio-ekonomski razvoj. Godišnji samiti lidera zapadnog Balkana, kao i sastanci ministara u čijoj nadležnosti su konkretne oblasti, organizuju se s posebnim fokusom na infrastrukturnoj povezanosti i ekonomskom rastu zemalja u regionu.

Iz Berlinskog procesa je nastao niz važnih deklaracija i sporazuma kojima se uređuju pitanja za integraciju regiona u zajednicu.

Na prvom Samitu Berlinskog procesa u Berlinu 2014, potpisana je Deklaracija o uspostavljanju procesa, kojom je potvrđena perspektiva država ZB u dijelu približavanja EU, kroz produbljivanje regionalne integracije i saradnje, koje su od značaja za ekonomski rast na zapadnom Balkanu.

Drugi Samit Berlinskog procesa u Beču 2015. godine je rezultirao dogovorom o regionalnoj saradnji i rešavanju bilateralnih sporova, usvajanjem Dokumenta o privrženosti regionalnoj saradnji i rešavanju

bilateralnih sporova. Crna Gora je potpisala Zajedničku deklaraciju o uspostavljanju Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO). Na marginama Samita, Crna Gora je potpisala ugovore o razgraničenju sa BiH i Kosovom. Na Bečkom samitu osnovan je Komorsko-investicioni forum zapadnog Balkana (KIF).

Na trećem Samitu Berlinskog procesa u Parizu 2016, osnovana je Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO), čije je sjedište u Tirani. Dogovorene su: Povelja o održivosti zapadnog Balkana, Mapa puta za uspostavljanje regionalnog tržišta za struju, kao i tri nova željeznička projekta.

Četvrti Samit Berlinskog procesa u Trstu 2017, rezultirao je uspostavljanjem Transportne zajednice zemalja ZB, te usvajanjem Višegodišnjeg akcionog plana za Regionalni ekonomski prostor (MAP REA), koji se sastojao od smjernica u okviru četiri oblasti (trgovina, investicije, mobilnost i digitalna integracija). Takođe je usvojena Zajednička deklaracija protiv korupcije, uspostavljena Fondacija za istraživanje ZB, te dogovoreno održavanje Digitalnih samita.

Na petom Samitu Berlinskog procesa u Londonu 2018, potpisane su tri zajedničke deklaracije: o regionalnoj saradnji i dobrosusjedskim odnosima, o nestalim osobama i o ratnim zločinima u okviru Berlinskog procesa. Ministri unutrašnjih poslova potpisali su Zajedničku deklaraciju o razmjeni bezbjednosnih podataka između organa za sprovođenje zakona i podržali Mapu puta za održivo rješenje za suzbijanje nedozvoljenog posjedovanja, zloupotrebe i trgovine malokalibarskim i lakim oružjem/vatrenim oružjem i pripadajućom municijom na ZB do 2024 (francusko-njemačka inicijativa). Uspostavljena je Upravljačka grupa za pitanja bezbjednosti i potpisan i Sporazum o sjedištu Transportne zajednice u Beogradu.

Šesti Samit Berlinskog procesa u Poznanju 2020, rezultirao je potpisivanjem deklaracija partnera ZB o integraciji Roma i proširenju EU i o priznavanju akademskih kvalifikacija na zapadnom Balkanu, dok je na marginama potpisan, na inicijativu crnogorske strane, Memorandum o okviru saradnje za uspostavljanje Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru jugoistočne Evrope (SEEIIST).

Na sedmom Samitu Berlinskog procesa u Sofiji 2020. godine održanom u hibridnom formatu, potpisane su dvije važne deklaracije o Zajedničkom regionalnom tržištu i o Zelenoj Agendi za zapadni Balkan. Potvrđen je značaj postojanja Zelenih koridora u cilju lakšeg i bržeg protoka roba na graničnim prelazima u regionu i šire.

Na osmom Samitu Berlinskog procesa u Berlinu 2021. održanom u hibridnom formatu, potvrđeno da su transportna i energetska infrastruktura proteklih godina proširene i povezane sa putevima EU i pozdravljeno je ukidanje rominga za države zapadnog Balkana. Crna Gora je bila domaćin IV Digitalnog samita ekonomija ZB.

Deveti Samit Berlinskog procesa u Berlinu 2022. godine, rezultirao je usvajanjem tri ključna sporazuma o slobodi kretanja uz ličnu kartu, o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, stomatologije i arhitekta, kao i o priznavanju akademskih kvalifikacija. Usvojena je Deklaracija o energetske bezbjednosti i zelenoj tranziciji, kojom je naglašena posvećenost zemalja regiona poboljšanju saradnje u procesu transformacije energetskih sektora i Evropskom zelenom dogovoru. Crna Gora je bila domaćin 3. Ministarskog sastanka o integraciji Roma.

U susret desetom Samitu Berlinskog procesa, održani su odvojeni ministarski sastanci: sastanak ministara unutrašnjih poslova 14. septembra u Tirani, sastanak ministara ekonomije i finansija 26. septembra u Tirani i sastanak ministara vanjskih poslova 6. oktobra u Tirani. Takođe su održani: konferencija pod nazivom „Jačanje Berlinskog procesa kroz parlamentarnu diplomatiju“ 11-12. septembra u Skoplju, ministarski sastanak o integraciji Roma 21-23. septembra u Skoplju, peti Digitalni samit 4-5. oktobra u Sarajevu i Forum mladih 6. oktobra u Tirani.

Na desetom Samitu Berlinskog procesa, održaće se dvije radne sesije pod nazivom:

- Uključivanje regiona u Jedinstveno tržište i poboljšanje konvergencije sa EU,
- Podrška zelenoj i digitalnoj tranziciji na zapadnom Balkanu: izazovi i prilike za investiranje i rast.

Osim ova dva panela, govoriće se i o dobrosusjedskim odnosima i bilateralnim pitanjima kroz novu evropsku paradigmu.

Pored lidera država zapadnog Balkana, očekuje se učešće lidera država ZB i EU, predstavnika EU institucija, međunarodnih i regionalnih organizacija.

Značaj učešća predsjednika Vlade Crne Gore na Samitu Berlinskog procesa

Berlinski proces, od svojih početaka, imao je za cilj produbljivanje ekonomske saradnje i ubrzanje procesa proširenja u EU. Nakon deset godina od pokretanja inicijative, potrebno je napraviti dalji iskorak u procesu integracija kroz izvršavanje obaveza koje proizilaze iz potpisanih dokumenata, u cilju usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU i postepenog približavanja evropskom Jedinstvenom tržištu.

Imajući u vidu da su regionalna saradnje i pristupanje Evropskoj uniji među glavnim vanjskopoličkim prioritetima Crne Gore, učešće predsjednika Vlade Crne Gore dr Dritana Abazovića biće dodatna prilika da se predoče dosadašnji rezultati u okviru Berlinskog procesa, kao i da se ukaže na značaj istrajnosti u saradnji i redovnoj komunikaciji sa zemljama u regionu u okviru ove inicijative, te održavanje sinergije i dobrih odnosa sa susjednim državama.

Imajući u vidu podršku i posvećenost pojedinih evropskih aktera da ovaj proces bude održiv, ovo je prilika da se još jednom afirmiše važnost postojanja ove inicijative koja se najviše fokusira na politička i ekonomska pitanja od strateškog značaja, te unapređenje regionalne saradnje i evropsku budućnost regiona.

Ovogodišnji Samit Berlinskog procesa bi trebalo da rezultira potpisivanjem četvrtog Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterine, farmaceute i babice u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA), kao i usvajanjem sljedećih dokumenata:

- Zajednička regionalna izjava o prevenciji zagađenja plastikom, uključujući morske otpade,
- Zajednička izjava o namjeri za uspostavljanje regionalnog partnerstva iz oblasti klime između lidera ZB6 i Savezne Republike Njemačke,
- Zajednička deklaracija država zapadnog Balkana o uspostavljanju Opservatorije konvergencije na zapadnom Balkanu,

- Zajednička deklaracija ZB o jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA),
- Zajednička izjava država zapadnog Balkana i Evropske unije o inicijativi uvođenja WiFi4WB za ZB,
- Zajednička deklaracija između ZB6 i Evropske komisije, Svjetske banke, Transportne zajednice, CEFTA-e o pojednostavljivanju trgovine i transporta između ZB6 i Jedininstvenog tržišta EU.

Samit Berlinskog procesa je prilika da se ukaže na uspješno predsjedavanje Crne Gore Sporazumu CEFTA, redovno održavanje pregovora u cilju finalizacije teksta Dodatnog protokola 7 o rešavanju sporova, te spremnost za usvajanje sedam odluka u okviru Sporazuma CEFTA.

Jedan od rezultata Samita će se odnositi na otvaranje Koledža Evrope u Tirani, kao još jednog ogranka ove najstarije obrazovne ustanove za evropske studije, koja datira još od 1949. godine i čije sjedište je u Brižu. Drugi Koledž Evrope je otvoren 1992. godine u Varšavi. Inicijalna ideja ove ustanove se odnosila na pružanje mogućnosti studiranja i usavršavanja studentima iz evropskih zemalja, koji se bave pitanjima evropske saradnje i integracije.

Cilj otvaranja trećeg Koledža Evrope će omogućiti albanskim službenicima dodatno usavršavanje u oblasti evropskih studija, dok će se kasnije stvoriti uslovi za uključivanje službenika iz regiona.

Takođe, planirano je usvajanje zaključaka sa održanih sastanaka ministara i konferencija, kao i zaključaka sa Samita Berlinskog procesa.

Cilj i svrha zaključivanja Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za medicinske sestre, doktore veterine, farmaceute i babice u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) su uspostavljanje zajedničkih pravila za automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija podnosiocima zahtjeva koji su te kvalifikacije stekli u jednoj od šest zemalja zapadnog Balkana, kako bi se licima sa tim kvalifikacijama omogućio pristup i bavljenje profesijom u drugoj zemlji zapadnog Balkana u cilju podsticanja mobilnosti profesionalaca, boljeg usklađivanja vještina sa potrebama tržišta rada i povećane produktivnosti.

Na marginama Samita Berlinskog procesa planirano je potpisivanje Sporazuma o osnivanju Centra za sajber kapacitete na zapadnom Balkanu (WBC3), čije sjedište je u Podgorici. WB3C ima za cilj da doprinese sigurnijem i stabilnijem sajber prostoru zapadnog Balkana, i u tom smislu ga treba smatrati komplementarnim sa drugim sajber-programima i projektima izgradnje kapaciteta u regionu i šire. Koordinacija i sinergija različitih inicijativa je u tom smislu važna komponenta projekta, kako bi isti zadržao relevantnost i prilagodio se potrebama zemalja zapadnog Balkana u ovoj oblasti. WB3C je osmišljen kao regionalni centar u čijem radu mogu da učestvuju i da se učlane i ostale države regiona. Osim država regiona Centar će biti otvoren za saradnju i sa drugim zainteresovanim državama, regionalnim organizacijama i partnerima koji žele da postanu dio Centra kao punopravne članice, aktivni učesnici ili donatori.

U prilogu Platforme je radni prevod sporazuma.

Sastav delegacije

Delegaciju Crne Gore će predvoditi predsjednik Vlade Crne Gore dr Dritan Abazović, a u delegaciji će biti:

- mr Maraš Dukaj, ministar javne uprave,
- Dušan Polović, generalni direktor Direktorata za infrastrukturu, informacionu bezbjednost, digitalizaciju i e-servise – Ministarstvo javne uprave,
- Ana Rašović, šefica Kabineta predsjednika Vlade,
- Đorđe Radulović, nacionalni koordinator za Berlinski proces – Ministarstvo vanjskih poslova,
- Miloš Perišić, savjetnik predsjednika Vlade za medije,
- Radivoje Koprivica, savjetnik predsjednika Vlade za digitalne medije,
- Milica Nikić, II sekretarka u Direkciji za regionalne i druge međunarodne organizacije – Ministarstvo vanjskih poslova.

Troškove učešća delegacije snose Kabinet predsjednika Vlade, Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo javne uprave.